

Information til hjemmesygeplejersken om transplantatpleje

Om hudtransplantatet

Hudtransplantat er nødvendigt, hvor primær suturering ikke kan opnås. Der er 2 former for transplantat: delhuds- og fuldhudstransplantat. Fuldhudstransplantater bliver fortrinsvis brugt til ansigtsdefekter.

Transplantatet høstes det sted på kroppen, der i farve og struktur ligner det oprindelige væv mest muligt. Oftest er det høstet fra låret, men kan også være fra fx claviklen eller foran/bag øret. På operationsstuen er der over den nye hud lagt flere lag vaselinegaze og steril svamp, som enten er sutureret eller clipset fast (bolusforbinding). Over bolusforbindingen lægges eventuelt absorberende forbinding, såsom gaze eller blå pude og elastikforbinding.

Om donorstedet

Donorstedet er det sted, hvorfra huden høstes. Hvis det er fra låret, anvendes der **Biatain Ibu**, som er en ikke-klæbende skumplade. Den er helt dækket af **Hydrofilm**. Det er vigtigt, at skumpladen går minimum 1 ½ cm ud over sårkanten. Hydrofilm, som er den eneste film på markedet med rette åndbarhed, skal dække pladen og gå yderligere 3-5 cm ud på den intakte hud. Yderst vil der være en Tubifast (elastikforbinding), denne hjælper med at komprimere pladen ned mod sårfladen og dermed mindske blødning.

Hvis donorstedet er taget andre steder fra, vil huden være direkte syet sammen og efterlade en cicatrise. Dette område skal ikke plejes på samme vis som låret.

SÅDAN PLEJER DU TRANSPLANTATET

Det er vigtigt at pleje transplantat og donorsted for at:

- undgå, at huden sprækker
- undgå infektion
- bevare hudens elasticitet
- tilføre fedt og fugt.

Pleje af transplantatet

Bolusforbindingen fjernes på afdelingen på 5.-7.-dagen. Yderforbindingen kan dog skiftes efter behov forinden.

Transplantatet skal herefter tilses efter behov:

- Soigné forsigtigt ved at fjerne sårskorper og trimme kanterne for overskydende hud.
- Smør efterfølgende med et tyndt lag **Decubal creme 38%** på de tørre områder.
- Transplantatet tåler brusebad, når det skønnes stabilt.

Transplantatet skal smøres med Decubal 2-3 gange ugentligt i 1 år. Herefter kan patienten smøre det efter behov.

Transplantatet bør have mindst mulig eller ingen forbinding på, da det er vigtigt, at det lufttørres. Transplantatet kan beskyttes med et tyndt lag gaze.

Karbad, svømmehal og havbad bør vente, indtil transplantatet er fuldt ophelet – dog minimum 3 uger af hensyn til infektionsrisiko.

Personalet på Plastikkirurgisk Afdeling vil vejlede patienten i forhold til arbejde, motion og daglige gøremål.

Pleje af donorstedet (låret)

Donorforbinding lades urørt i minimum 10 dage. Den bør kun skiftes, hvis den lækker i kanten eller er helt gennemblødt. Er filmen ved at løsne sig, må der gerne forstærkes med Opsite i kanterne. Forbindingen er vandtæt og tåler skånsomt brusebad. Efter cirka 10 dage løsnes forbindingen forsigtigt – den kan eventuelt bruses af. Er donorstedet fuldt ophelet, skal det ligeledes smøres med Decubal efter samme procedure som transplantatet. Er der rå områder, kan der med fordel anvendes sårkontaktlag indtil fuld opheling.

Specialpleje

Der kan forekomme defekter i transplantatet.

Afhængig af årsagen vil der være flere muligheder for behandling. Ved blottet knogle, sene eller brusk, skal der altid vælges **Levertransalve 25%**, da disse ikke må udtørre. Ovenpå dækkes med et lille stykke sårkontakttag og en tynd gaze. I forbindelse med andre større defekter kan Revamil balm eller Physitulle AG også være en mulighed. Vær opmærksom på, at levertransalve i nogle tilfælde kan få sårområdet til at hypergranulere. Er dette tilfældet, kan der anvendes en hydrocortison-salve, eller områderne kan klippes af. Hydrocortison-salve skal lægeordineres.

Mindre defekter rundt i sårkanten og små, rå overfladiske områder vil hele efter nogen tid. Fibrin og våd nekrose bør fjernes fra transplantatet med pincet og saks. Man kan med fordel behandle mindre defekter med sårkontakttag med enten Revamil eller sølv.

Hvis der opstår overfladisk infektion eller pseudomonas i defekterne, kan sårkontakttag med sølv anvendes. Tag ellers kontakt til egen læge eller Plastikkirurgisk Afdeling.

Transplantat på ben

Ved transplantat på ben er det vigtigt at bruge kompressionsforbinding, indtil transplantatet er fuldt ophelet. Dette er for at forebygge hævet ben og randødemer og dermed styrke sårhelingen.

I dagene efter operationen bør benet aflastes mest muligt – patienten skal sidde med benet opad så ofte som muligt. Kompressionsforbindingen i form af tubifast må gerne sidde på døgnet rundt – men må også gerne tages af til natten.

Varighed af pleje

Tidshorisonten for plejen af transplantat og donorsted ved hjælp af hjemmesygeplejerske er meget varieret. Det anbefales, at patienten modtager hjælp, indtil transplantat og donorsted er fuldt ophelet. Herefter kan der laves individuelle aftaler med den enkelte patient, og patienten kan oplæres i selv at smøre huden. Dette er selvfølgelig også afhængigt af samspillet med patienten, størrelsen og placeringen af transplantatet og donorstedet.

Solråd

Både transplantatet og donorstedet vil være særligt sart, især det første års tid, og der kan ikke tilrådes direkte solbadning på områderne. Der er risiko for solskoldning, udtørring og permanent misfarvning.

Områderne bør dækkes med tøj og solcreme med høj faktor – minimum faktor 30. Er transplantatet placeret i ansigtet, anbefales også brug af hat med stor skygge.

Ophold i stærk sol i middagstimerne frarådes.

Kropsopfattelse

Et transplantat kan i større eller mindre grad påvirke kropsopfattelsen afhængig af, hvor på kroppen det sidder, og hvilken situation der er gået forud for operationen. Det kan være en stor hjælp at skabe åbenhed og dialog med patienten om dette.

Komplikationer

Ved tegn på infektion eller blødning skal afdelingen eller egen læge/ vagtlæge kontaktes.

Rygning

Nikotin får blodkarrene til at trække sig sammen, hvorved der ikke kommer nok ilt til det område, hvor du er opereret. Det nedsætter sårets heling og øger risikoen for infektion, og du bør derfor undlade at ryge samt bruge nikotinholdige præparater i 8 uger før samt efter operationen. Dette gælder ligeledes E-cigaretter uden nikotin.

KONTAKT OG MERE VIDEN

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os.

Kontakt

Plastik- og Mammakirurgisk Afdeling
Tlf. 97 66 06 24
Vi træffes bedst:
Mandag – fredag 7.00 – 10.00 og 13.00 – 14.00